

27.8.2012

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

Viite: Lausuntopyyntö 22.5.

**KESKI-POHJANMAAN LIITON LAUSUNTO: TOIMINNALLISTA RUOTSIA - LÄHTÖ-
KOHTIA RUOTSIN OPETUKSEN KEHITTÄMISEKSI TOISENA KOTIMAISENA KIE-
LENÄ**

Ruotsin kielen opetuksen kehittämisryhmä on jättänyt 7.5.2012 raporttinsa ruotsin kielen opetuksen ja oppimisen parantamiseksi eri kouluasteilla. Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt raportista ja työryhmän esityksistä lausuntoa. Keski-Pohjanmaan liitto toteaa lausuntonaan seuraavasti.

Perustuslaissa määritetään kielilainsäädännön yleiset puitteet, joita lait ja asetukset täsmentävät. Suomen ja ruotsin kielen osalta keskeisimmät näistä ovat kielilaki (423/2003) ja laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta (424/2003). Erillisenä huomiona on todettava, että vaikka valtiollisen ja kunnallisen työnantajan on lain mukaan huolehdittava henkilöstön kielitaidon ylläpidosta, se ei todennäköisesti toteudu systemaattisesti ja lain ei tarvitsisi olla velvoittava kaikilla työnantajilla.

Suomenkieliset oppilaat aloittavat ruotsin kielen opintonsa sen tullessa kaikille yhteiseksi oppiaineeksi 7. luokalla. Harvat kunnat tarjoavat mahdollisuuden ruotsin kielen opintojen aikaisempaan aloittamiseen. Myös silloin kun tämä mahdollisuus on, valitsevat suomenkieliset oppilaat harvoin ruotsin vapaaehtoiseksi, aikaisin aloitettavaksi kielekseen. Suomenkieliset oppilaat kirjoittavat myös yhä harvemmin ruotsin ylioppilaskirjoituksissa. Opiskelijoiden aiempaa heikompi ruotsin kielitaito asettaa paineita yliopistojen kielikeskuksille ja yliopisto-opiskelijat saattavat kokea kieliopinnot irrallisina muista opinnoista. Motivaatio ruotsin kielen oppimiseen näyttää raportin mukaan kokonaisuudessaan vähentyneen.

Myös hakeutuminen ruotsin kielen opettajaksi on vähentynyt; yliopistoissa on viime vuosina ruotsin opettajan pedagogisiin opintoihin hakeneita ollut vähemmän kuin on ollut aloituspaikkoja, joten pääsy on edellyttänyt ainoastaan soveltuvuuskokeen läpäisyä hyväksytysti. Perusopetuksen oppimistulokset eivät ole tyydyttäviä, ja sukupuolten väliset osaamis- ja asennoitumiserot näyttävät kasvavan. Parempia tuloksia on syntynyt kielikylypöpetuksessa sekä suullisia harjoitteita sisältävässä kulttuurisessa ja arjen ruotsia painottavassa laadukkaammassa koulutuksessa.

Raportin sivulla 16 ilmenee Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:n selvitys vuonna 2009 henkilöstön kielitaitotarpeista jäsenyrityksissään. Ruotsin kielen asema oli laskenut vuoden 2005 65%:sta 50 prosenttiin. Finanssisektorilla ruotsin kielen asema on korkea. Englannin painotus on kasvanut edelleen, vuonna 2009 88% työnantajista katsoi sen olevan merkittävä rekrytointikriteeri (vuonna 2005 80%). Arviossa, minkä kielen osaamisen merkitys rekrytointikriteerinä kasvaa tulevaisuudessa keskeisiksi nousivat

27.8.2012

venäjä (50%), portugali (36%), kiina (29%) ja espanja (24%). Ammatillisessa peruskoulutuksessa jopa puolet opettajista ja opiskelijoista arveli, että tarvetta ruotsille tulee vain muutaman kerran vuodessa. Ruotsin arvioitua hyödyttömyyttä perusteltiin sillä, että englantia on monen työpaikan kieli, että ruotsinkielisten kanssa voitaisiin tarpeen tullen käyttää englantia ja että paikkakunnille, joissa tarvitaan ruotsia, ei aiota muuttaa.

Keski-Pohjanmaan liiton näkökulmasta kielitarjontaa perusopetuksessa tulee edelleen kehittää siten, että monikielisyys ja monikulttuurisuus tulevat huomioiduksi suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Ruotsinkielisille ja saamenkielisille tulee tarjota jatkosakin mahdollisuus asiointiin ja opintoihin äidinkielellään. Työelämätarpeiden pohjalta kieliopetuksen tarjontaa kannattaisi laventaa, jotta mahdollisimman moni voisi valita itselleen motivoivan kokonaisuuden niistä kieliä, joita jatkossa tulee tarvitsemaan. Ruotsin ohella Venäjä, Portugali, Kiina, Espanja, Saksa ja Ranska ovat kieliä, joita suomalaiset kansainvälisissä yhteyksissään tarvitsevat. Kieliopetuksen tulisi olla tarvelähtöistä, ja siksi Keski-Pohjanmaan liitto ei katso, että nykytilanteessa ruotsin kielen opintoja tulisi varhentaa taikka lisätä kaikille yleisinä. Vapaaehtoisia useampia valinnaisia kieliä jo perusopetuksen aikana tulisi kehittää mieluummin nykymallin rinnalle. Kielikylpytoimintaa sen positiivisten tulosten pohjalta on hyvä jatkaa ja laajentaa koskemaan muitakin vieraita kieliä, sekä mahdollisuuksien mukaan jatkaa näitä perusopetuksessa. Maahanmuuttajien kannalta runsas kielitarjonta kouluissa edistää integroitumista maahan ja mahdollistaa osaltaan myös kulttuurista vaihtoa opetusryhmissä.

Lisätietoja antaa yhteyspäällikkö Anne Sormunen, puh 040 6845 997, sähköposti anne.sormunen@keski-pohjanmaa.fi.

KESKI-POHJANMAAN LIITTO

Jukka Ylikarjula
Maakuntajohtaja

Marja-Leena Mikkonen- Karikko
Hallintopäällikkö